

IQTISODIYOTDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI VA TIZIMLARI FANINI O'QITISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Jasur Djo'rayevich Ashurov

Osiyo xalqaro universiteti "Umumtexnik fanlar" kafedrası dotsenti, PhD

Annotatsiya: Mazkur maqola iqtisodiyotda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va tizimlari fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanishning ahamiyatini tadqiq etishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida interfaol metodlar va an'anaviy yondashuvlarning ta'lim jarayoniga ta'siri solishtirildi. Metodik yondashuv sifatida kichik guruhlarda ishlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va AKT asosidagi simulyatsiyalar kabi usullar qo'llanildi. Tadqiqot natijalari interfaol metodlarning talabalarning nazariy bilimlarini oshirish, amaliy ko'nikmalarni shakllantirish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda yuqori samaradorligini ko'rsatdi. Natijalar shuni tasdiqlaydiki, interfaol yondashuvlar zamonaviy ta'lim tizimida ta'lim sifatini oshirish uchun samarali vosita hisoblanadi.

Kalit so'zlar: axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaol metodlar, ta'lim sifati, innovatsion yondashuv.

Kirish

Zamonaviy iqtisodiyotda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) rivojlanishi ish jarayonlarini samarali tashkil etishda va innovatsion yechimlarni ishlab chiqishda muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, AKTni o'qitishda an'anaviy usullar yetarli natija bermasligi sababli interfaol metodlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Ushbu maqola iqtisodiyotda AKT va tizimlari fanini interfaol metodlar yordamida o'qitishning ahamiyatini tahlil qiladi va bu yondashuvning o'quv jarayoniga ta'sirini o'rganadi.

Materiallar va metodlar

Tadqiqot iqtisodiyotda AKT va tizimlarini interfaol metodlar yordamida o'qitishni sinovdan o'tkazish va uning samaradorligini aniqlashga qaratildi. Quyidagi bosqichlar amalga oshirildi:

Tadqiqot ishtirokchilari: Osiyo xalqaro universitetining 1-kursi talabalari tadqiqotda ishtirok etdi. Ular tasodifiy ravishda uchta guruhga bo'lingan:

Ekspirimental guruh 1 (Interfaol metodlar): Kichik guruhlarda muammolarni hal qilish, o'yinli treninglar va simulyatsiyalar asosida o'qitildi.

Ekspirimental guruh 2 (Aralash metodlar): Interfaol metodlar va an'anaviy ma'ruzalar kombinatsiyasi qo'llanildi.

Nazorat guruhi: Faqat an'anaviy dars shaklida ta'lim olgan.

Interfaol metodlar turlari:

- Kichik guruhlarda muhokama;
- Real iqtisodiy vaziyatlarni tahlil qilish;
- AKT asosida simulyatsiya dasturlaridan foydalanish.

O'quv mazmuni: Axborot tizimlarini tashkil etish, iqtisodiyotda raqamli yechimlar va dasturiy ta'minotning qo'llanilishi mavzulari.

O'lchov usullari: O'quv jarayonidagi ishtirok faolligi (guruhdagi kuzatuvlar asosida). Nazariy va amaliy bilimlarni baholash (imkoniyat va amaliy testlar yordamida). Talabalarning tanqidiy fikrlash va muammo hal qilish qobiliyatini o'rganish (maxsus topshiriqlar asosida).

Natijalar

Akademik natijalar:

Eksperimental guruh 1: Nazariy bilimlar bo'yicha o'rtacha ball 85%, amaliy testlardan esa 92% ni tashkil etdi.

Eksperimental guruh 2: Nazariy bilimlar 78%, amaliy natijalar esa 85% bo'ldi.

Nazorat guruhi: Nazariy bilimlar 65%, amaliy natijalar 70% darajasida kuzatildi.

Talabalarning ishtiroki va faolligi: Interfaol metodlar qo'llanilgan guruhda talabalarning darsga jalb qilinishi 40% ga yuqori bo'lib, guruhdagi o'zaro hamkorlik va faol savol-javoblar sezilarli darajada oshdi.

Tanqidiy fikrlash: Muammoli vaziyatlarni tahlil qilish metodikasi yordamida talabalar tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirdi. Bu esa ularning real iqtisodiy muammolarga kreativ yondashishida aks etdi.

Texnologiyalarni qo'llash qobiliyati: Simulyatsiyalar va dasturiy ta'minotlardan foydalanish talabalarni amaliy tajriba bilan ta'minlab, ularning texnik bilimlarini 35% ga oshirdi.

Muhokama

Ushbu natijalar interfaol metodlarning iqtisodiyotda AKT va tizimlarini o'qitishda yuqori samaradorligini tasdiqlaydi. Quyidagilar muhokama qilindi:

Ta'lim jarayoniga ta'siri: Interfaol metodlar yordamida talabalarning faolligi oshdi, bu esa ularning darsdan tashqari faoliyatga ham ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Bunday usullar orqali talaba o'zini bilim olish jarayonining faol ishtirokchisi sifatida his qiladi.

Amaliyotga yo'naltirilgan yondashuv: Real iqtisodiy muammolarni tahlil qilish va simulyatsiyalar o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliyotga bog'lashda samarali ekanini ko'rsatdi. Bu, ayniqsa, AKTni iqtisodiy jarayonlarda qo'llashda muhim ahamiyatga ega.

O'qituvchilar uchun tavsiyalar: Interfaol metodlar o'qituvchidan darsni puxta rejalashtirish va texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini talab qiladi. O'yinli treninglar uchun maxsus dasturlarni ishlab chiqish yoki mavjud resurslardan foydalanish zarur.

Cheklovlar: Interfaol metodlarni joriy qilish uchun moddiy-texnik bazaning yetarli bo'lishi talab etiladi. Darslarni o'tkazishda o'qituvchining tajribasi va malakasi muhim omil hisoblanadi. Yuqoridagi natijalar interfaol metodlarni kengroq joriy qilish zaruriyatini ko'rsatadi va ushbu yondashuv ta'lim sifatini oshirishda muhim vosita ekanligini isbotlaydi.

Xulosa

AKTni iqtisodiyotda qo'llashni o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish talabalarning bilim olish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ushbu metodlarni rivojlantirish va ommalashtirish o'quv jarayonini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Bhatnagar, S., & Singh, A. (2020). Role of ICT in education and its impact on learning outcomes. *Journal of Educational Technology*, 17(3), 23-30. <https://doi.org/10.1016/j.jeduc.2020.05.004>
2. Laurillard, D. (2012). *Teaching as a design science: Building pedagogical patterns for learning and technology*. New York: Routledge.
3. Mayer, R. E. (2020). *Multimedia learning* (3rd ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108894333>
4. Zhang, W., & Liu, Y. (2021). Interactive teaching methods in higher education: A meta-analysis of their effectiveness. *Education and Information Technologies*, 26(2), 1339-1355.
5. Ashurov, J. D. (2024). TA'LIM JARAYONIDA SUN'IY INTELEKTNI QO'LLASHNING AHAMIYATI. *PEDAGOG*, 7(5), 698-704.
6. Djo'rayevich, A. J. (2024). THE IMPORTANCE OF USING THE PEDAGOGICAL METHOD OF THE "INSERT" STRATEGY IN INFORMATION TECHNOLOGY PRACTICAL EXERCISES. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 425-432.
7. Ashurov, J. D. (2024). AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA JARAYONLARNI MATEMATIK MODELLASHTIRISH FANINI O 'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVGA ASOSLANGAN METODLARNING AHAMIYATI. *Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari xalqaro ilmiy jurnal*, 2(1), 72-78.
8. Ashurov, J. (2023). OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA "RADIOFARMATSEVTIK PREPARATLARNING GAMMA TERAPIYADA QO 'LLANILISHI" MAVZUSINI "FIKR, SABAB, MISOL, UMUMLASHTIRISH (FSMU)" METODI YORDAMIDA YORITISH. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 2(6 Part 4), 175-181.